

การพัฒนารูปแบบการดูแลสุขภาพ เพื่อป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของทหารกองประจำการ ค่ายกฤษณ์สีวะรา จังหวัดสกลนคร

Health Care Development Model Of COVID-19 Prevention For Conscript Soldiers in Krit Siwara Military Camp Sakon Nakhon Province

อมรัตน์ บริบูรณ์*¹ มณฑิชา รักศิลป์² นพรัตน์ ส่งเสริม²

Ammarat Boriboon*¹ Monthicha Raksilp² Nopparat Songserm²

¹เวชกรรมป้องกัน โรงพยาบาลค่ายกฤษณ์สีวะรา สกลนคร ประเทศไทย 47000

¹Preventive medicine department. Fort Krit Siwara Hospital. Sakon Nakhon Thailand 47000

²คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี. อุบลราชธานี ประเทศไทย 34000

²Faculty of Public Health, Ubon Ratchathani Rajabhat University. Ubon Ratchathani Thailand 34000

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงปฏิบัติการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาบริบทการป้องกันโรคของทหารค่ายกฤษณ์สีวะรา 2. พัฒนารูปแบบการป้องกันโรคโควิด-19 ในกลุ่มทหาร 3. ศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการป้องกันโรคติดเชื้อโควิด-19 ในทหารกองประจำการอายุตั้งแต่ 18-26 ปี จำนวน 30 นาย โดยใช้รูปแบบการดูแลสุขภาพเพื่อป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา-2019 รูปแบบ ประกอบด้วย 1. กิจกรรมให้ความรู้ 2. กิจกรรมฝึกทักษะการป้องกันโรค 3. กิจกรรมทบทวนและประเมินผล เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามและแบบสังเกตพฤติกรรม สถิติที่ใช้ ได้แก่ การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา สถิติเชิงพรรณนา และ Paired sample t-test

ผลการวิจัยพบว่า 1. บริบทของทหารอยู่รวมกันเป็นกลุ่มแยกตามกองร้อยง่ายต่อการแพร่กระจายเชื้อโรค 2. การพัฒนารูปแบบการดูแลสุขภาพทำโดยทีมสุขภาพ นำไปใช้กับทหารกองประจำการ โดยการให้ความรู้ และการสาธิตย้อนกลับ และกำกับโดยทีมสุขภาพ 3. คะแนนเฉลี่ย ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการป้องกันโรคโควิด-19 พฤติกรรมการปฏิบัติตนเพื่อป้องกันโรค และ แรงจูงใจแรงสนับสนุนทางสังคมเพื่อป้องกันโรค หลังการวิจัยมากกว่าก่อนการวิจัย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 แสดงว่ารูปแบบการดูแลสุขภาพดังกล่าว ทำให้ทหารตระหนักในการป้องกันโรคโควิด-19 มากขึ้นและควรขยายผลในหน่วยอื่นๆ ต่อไป

คำสำคัญ : ไวรัสโคโรนา 2019, ทหารกองประจำการ , รูปแบบการดูแลสุขภาพ

Abstract

The aims of this action research are to: 1. Study the context of COVID-19 prevention for soldiers in the Krit Siwara Camp. 2. Develop a COVID-19 prevention model. 3. Study the effectiveness of the COVID-19 prevention model. The study involves 30 conscript soldiers aged between 18-26 years, using a healthcare development model of COVID-19 prevention that was consisting of activities 1. education, 2. a disease prevention practice, 3. reverse demonstration. This action research uses questionnaires and behavioural observations, and data is processed using content analysis and descriptive statistics.

Results from the analyzed data show that: 1. The context of the conscript soldier is crowded and separated by regiment, resulting in a high risk of COVID-19 spread. 2. A healthcare model of COVID-19 prevention was developed and applied to the conscript soldiers through education and reverse demonstration by the health team. 3. The mean scores of knowledge, behaviours, motivation and social support for COVID-19 prevention were found to be statistically significant at the 0.05 level.

These results indicated that the healthcare prevention model for COVID-19 helped soldiers to have a better awareness of the prevention of COVID-19 and should continue to be expanded to other units.

Keywords: covid-19, Conscript Soldiers, health care model

บทนำ

โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) เป็นโรคติดเชื้อไวรัสอุบัติใหม่ ที่พบว่าการระบาดครั้งแรกตั้งแต่เดือนธันวาคม 2562 มีการแพร่ระบาดอย่างรวดเร็วและกว้างขวางไปทั่วโลก จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ทำให้มีผู้ติดเชื้อและเสียชีวิตเป็นจำนวนมาก กระทรวงสาธารณสุขจึงมีประกาศให้โรคติดเชื้อโควิด-19 เป็นโรคติดต่ออันตราย ตามพระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ. 2558 ด้วยเชื่อมีการกลายพันธุ์ ผู้ติดเชื้อบางรายไม่แสดงอาการ และการป้องกันการแพร่กระจายเชื้อมีความซับซ้อนลดลง จึงทำให้จำนวนผู้ติดเชื้อโรคโควิด-19 มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น^{1,2} กำลังพลกองทัพบกไทยประกอบด้วยกำลังพลหลักคือทหารกองประจำการ โดยมีการบรรจุประจำการปีละ 2 ผลัด รวมกำลังพลกว่า 8 หมื่นรายต่อปี สถานการณ์การระบาดของโรคโควิด-19 ในกำลังพลกองทัพบก พบในจำนวนที่เพิ่มมากขึ้น จากการสำรวจ พบว่าทหารกองประจำการที่เข้าปฏิบัติหน้าที่ในผลัดที่ 2 ปี 2564 ตรวจพบเชื้อโควิด-19 จำนวน 233 นาย จากจำนวนทหารทั้งหมด 37,048 นาย³

จากการสำรวจ พฤติกรรมสุขภาพของพลทหารกองประจำการ มีแนวโน้มพฤติกรรมสุขภาพเสี่ยงต่อการเกิดโรค แม้ว่ากองทัพบกจะมีนโยบายส่งเสริมสุขภาพ ทั้งร่างกายและจิตใจ แต่ยังคงพบว่าการป้องกันโรคของทหารกองประจำการลดลง^{4,5} ทหารกองประจำการเป็นกลุ่มกำลังพลที่มีบริบทเฉพาะ⁶ ปฏิบัติหน้าที่อยู่เป็นกลุ่ม หมวดหมู่ ซึ่งปัจจัยดังกล่าวส่งเสริมการแพร่ระบาดของโรค ค่ายกฤษณ์สีวะรา มณฑลทหารบกที่ 29 จังหวัดสกลนคร มีทหารกองประจำการในสังกัด ในแต่ละปีประมาณ 900-1,000 นาย ผลัดเปลี่ยนสมัครและถูกเกณฑ์ทหารเข้ามาปฏิบัติหน้าที่ ให้ความช่วยเหลือประชาชน มีการกิจออกหน่วยช่วยเหลือบรรเทาภัยพิบัติต่างๆ อีกทั้งค่ายกฤษณ์สีวะรา

อยู่ในพื้นที่ จังหวัดสกลนคร ซึ่งมีรายงานพบการติดเชื้อโควิด-19 ติด 13 อันดับแรกในประเทศไทย⁷ ซึ่งอาจส่งผลให้เกิดการติดเชื้อในกลุ่มทหารกองประจำการมากขึ้น จากการศึกษาบริบทของทหารกองประจำการในพื้นที่แล้ว พบว่า ทหารกองประจำการยังขาดความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติตน เพื่อป้องกันโรคติดเชื้อโควิด-19 สภาพแวดล้อม และการสุขภาพในพื้นที่ค่ายทหาร เอื้อต่อการแพร่กระจายของเชื้อโรค และในพื้นที่ค่ายทหาร พบการติดเชื้อโควิด-19 ของทหารชั้นประทวนและครอบครัวที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ เข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลค่ายกฤษณ์สีวะรา ตั้งแต่เดือน ก.ย. 64- ต.ค. 65 มากกว่า 200 ราย และพบกลุ่มสัมผัสเสี่ยงสูงหลายคริสต์เตอร์ รวมถึงมาตรการในการป้องกันโควิด-19 ไม่ได้ได้รับความสนใจจากกลุ่มทหารกองประจำการเท่าที่ควร ทำให้เกิดการระบาดของโรคติดเชื้อโควิด-19 ขึ้นในหน่วยทหาร เพื่อเป็นการป้องกันโรคติดเชื้อโควิด-19 และให้ความรู้ สร้างความเข้าใจเรื่องโรคแก่ทหารกองประจำการ รวมถึงสร้างมาตรการที่ชัดเจนในการดูแลสุขภาพของกำลังพล โดยการสนับสนุนจากผู้บังคับบัญชา เจ้าหน้าที่สุขภาพ และสร้างแรงจูงใจในการป้องกันโรคให้แก่ทหารกองประจำการ ผู้วิจัย จึงนำรูปแบบการดูแลสุขภาพเพื่อป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ที่ประยุกต์ใช้ทฤษฎีแรงจูงใจเพื่อป้องกันโรคและทฤษฎีแรงสนับสนุนทางสังคมมาใช้พัฒนาและให้ความรู้ สร้างมาตรการที่ชัดเจน ในการดูแลสุขภาพให้กับทหารกองประจำการ ค่ายกฤษณ์สีวะรา เพื่อสามารถพัฒนาและขยายผลใช้ในหน่วยอื่นๆ ต่อไป

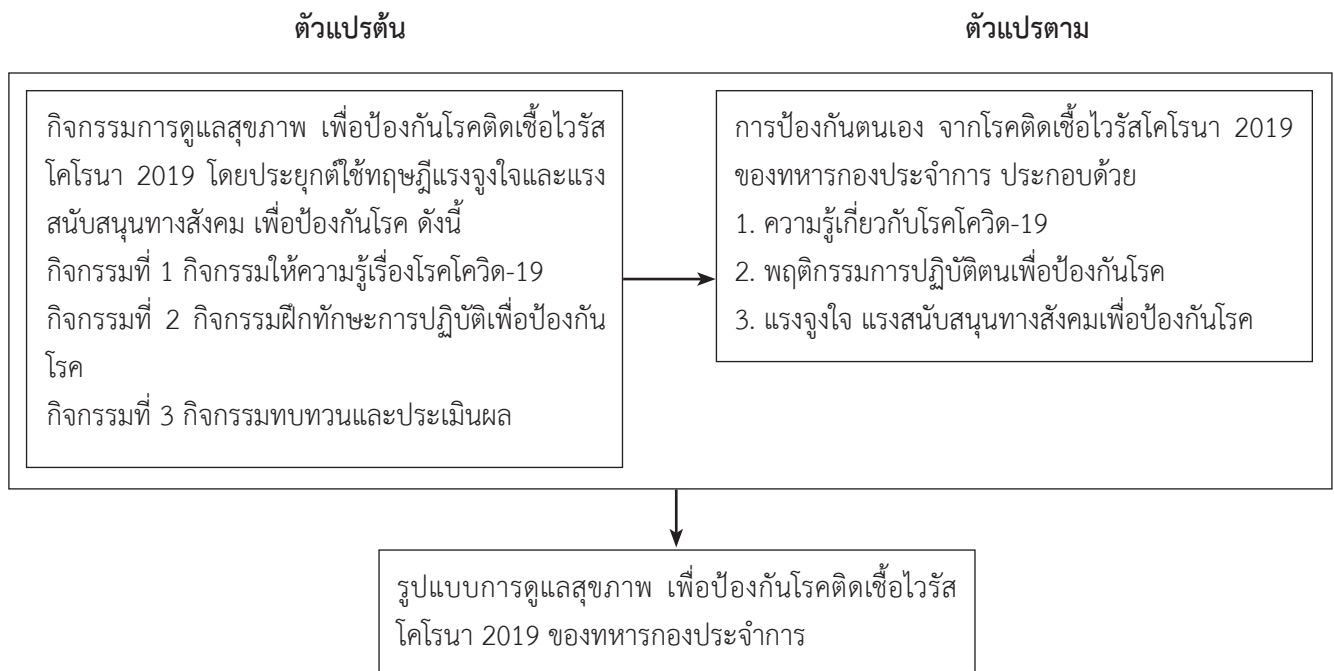
วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบริบทการป้องกันโรคของทหารกองประจำการ ค่ายกฤษณ์สีวะรา
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการป้องกันโรคติดเชื้อโควิด-19 ในกลุ่มทหารกองประจำการ

3. เพื่อศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการป้องกันโรคติดเชื้อโควิด-19 ด้านความรู้ พฤติกรรม และแรงจูงใจแรงสนับสนุนทางสังคม ในกลุ่มทหารกองประจำการค่ายกฤษณ์สีวะรา จังหวัดสกลนคร

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การพัฒนารูปแบบการดูแลสุขภาพ เพื่อป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของทหารกองประจำการ

สมมุติฐานการวิจัย

1. หลังใช้รูปแบบการดูแลสุขภาพเพื่อป้องกันโรคโควิด-19 กลุ่มตัวอย่างมีความรู้ในการดูแลสุขภาพมากกว่า ก่อนใช้รูปแบบการดูแลสุขภาพ
2. หลังใช้รูปแบบการดูแลสุขภาพเพื่อป้องกันโรคโควิด-19 กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมการดูแลสุขภาพดีกว่าก่อนนำรูปแบบมาใช้
3. หลังใช้รูปแบบการดูแลสุขภาพเพื่อป้องกันโรคโควิด-19 กลุ่มตัวอย่างมีแรงจูงใจแรงสนับสนุนทางสังคมในการป้องกันโรคมากกว่า ก่อนนำรูปแบบมาใช้

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action research) โดยมีขั้นตอนการวิจัย ดังนี้

1. ศึกษาบริบท สภาพปัญหา การป้องกันโรคของกลุ่มทหารกองประจำการในพื้นที่ ผ่านการสังเกต การสนทนากลุ่ม และสัมภาษณ์เชิงลึกในกลุ่มดูแลสุขภาพ ผู้บังคับบัญชา

ที่เกี่ยวข้อง

2. ดำเนินการร่างแผนรูปแบบการดูแลสุขภาพ และนำรูปแบบไปใช้ มีรายละเอียด ดังนี้
 - วางแผน (Plan) โดยนำข้อมูลการรายงานการดูแลสุขภาพที่ได้ข้อมูลจากขั้นที่ 1 ร่างแผนกิจกรรมร่วมกับครูทหารและกลุ่มดูแลสุขภาพของกำลังพล
 - ปฏิบัติการ (Action) ดำเนินกิจกรรม ตามรูปแบบการดูแลสุขภาพเพื่อป้องกันโรคโควิด-19 โดยนำรูปแบบไปใช้กับกลุ่มทหารกองประจำการค่ายกฤษณ์สีวะรา สกลนคร ซึ่งแจ้งการปฏิบัติ อบรมให้ความรู้และฝึกตามรูปแบบ
 - ติดตามประเมินผล (Observation) ผู้วิจัยติดตามความก้าวหน้าโดยการใช้แบบสังเกต ติดตาม และ ดำเนินการเก็บข้อมูลก่อนและหลังการนำรูปแบบไปใช้ในแต่ละครั้ง รวมทั้งหมด 12 สัปดาห์
 - สะท้อนผล (Reflection) สรุปและประเมินผล การนำรูปแบบการดูแลสุขภาพเพื่อป้องกันโรคโควิด-19 ไปใช้ในทหารกองประจำการ เพื่อวิเคราะห์ปัญหา ไปยังกลุ่มทหาร

ผู้บังคับบัญชาและกลุ่มดูแลสุขภาพ

3. ประเมินผลและพัฒนาปรับปรุงรูปแบบการดูแลสุขภาพเพื่อป้องกันโรคโควิด-19 วางมาตรการที่เหมาะสมกับบริบทของหน่วย ที่มีรูปแบบชัดเจน สามารถนำมาปฏิบัติเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโรคได้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรคือ ทหารกองประจำการ ที่มีอายุระหว่าง 18-26 ปี รับราชการปี 2564 จำนวน 644 นายที่สามารถสื่อสารอ่านเขียนได้ และมีส่วนเกี่ยวข้องในการดูแลทหารกองประจำการค่ายกฤษณ์สีวะรา จำนวน 103 นาย

กลุ่มตัวอย่างคือ ทหารกองประจำการ อายุ 18-26 ปี ผลัด 2/64 จำนวน 30 นาย ที่สามารถสื่อสาร อ่านออกเขียนได้ สนใจเข้าร่วมการวิจัย และมีส่วนเกี่ยวข้องในการดูแลทหาร จำนวน 15 นาย คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ประกอบด้วยเครื่องมือ 2 ส่วน คือ

1. รูปแบบการดูแลสุขภาพเพื่อป้องกันโรคโควิด-19 ประกอบด้วย 3 กิจกรรมคือ 1. ให้ความรู้เรื่องโรค 2. ฝึกทักษะการปฏิบัติตนเพื่อป้องกันโรค 3. ทบทวนและประเมินผล

2. เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้เก็บรวบรวมข้อมูลที่สร้างขึ้นและปรับปรุงตามกรอบแนวคิดทฤษฎีแรงจูงใจเพื่อป้องกันโรคและทฤษฎีแรงสนับสนุนทางสังคม แบ่งเป็น 5 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส การประกอบอาชีพก่อนรับราชการทหาร โรคประจำตัว การได้รับวัคซีนป้องกันโรคโควิด 19

ตอนที่ 2 แบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับการป้องกันตนเองจากการติดเชื้อโควิด-19

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมกาปฏิบัติตน ในการป้องกันโรคติดเชื้อโควิด-19

ตอนที่ 4 แบบประเมินแรงจูงใจ แรงสนับสนุนทางสังคมในการป้องกันโรคโควิด-19

ตอนที่ 5 แบบสัมภาษณ์เชิงลึกและแบบสังเกตพฤติกรรมกาปฏิบัติตนเพื่อป้องกันโรคโควิด-19

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ มีขั้นตอนดังนี้

1. นำเครื่องมือที่สร้างขึ้นเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่านตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (content validity) ส่วนแบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคลและ แบบสังเกตพฤติกรรมกาปฏิบัติตนเพื่อป้องกันโรค ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ โดยค่า CVI เท่ากับ 1.0

2. นำเครื่องมือไปทดลองใช้ (Try out) กับทหารกองประจำการค่ายพระยอดเมืองขวาง จ.นครพนม จำนวน 30 นาย นำผลมาหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) ด้วยวิธีการหาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ Kuder-Richardson (KR-20) ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบความรู้เรื่องโรค เท่ากับ .71 หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาช (Cronbach's Alpha Coefficient) ค่าความเที่ยงของแบบประเมินพฤติกรรมของพฤติกรรม เท่ากับ .89 ค่าความเที่ยงของแบบประเมินแรงจูงใจเพื่อป้องกันโรคและแรงสนับสนุนทางสังคม เท่ากับ .85 ตามลำดับ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ใช้แสดงค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน อธิบายส่วน ข้อมูลส่วนบุคคล ระดับความรู้ พฤติกรรมในการดูแลสุขภาพเพื่อป้องกันโรค และ ประเมินระดับแรงจูงใจและแรงสนับสนุนทางสังคมเพื่อป้องกันโรคโควิด-19

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Data analysis) ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพของทหารกองประจำการผู้พัฒนารูปแบบการดูแลสุขภาพ

3. สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ใช้เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคุณลักษณะระดับการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ความรู้ แรงจูงใจแรงสนับสนุนทางสังคมในการป้องกันโรคของกลุ่มตัวอย่าง ก่อนและหลังดำเนินกิจกรรม โดยใช้สถิติ Paired t-test

การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยขอรับการอนุมัติจากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ ของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสกลนคร เมื่อวันที่ 27 พฤษภาคม 2565 เอกสารการรับรองเลขที่ SKN REC 2022-007 รหัสโครงการ 001-2565 การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ตระหนักถึงสิทธิประโยชน์การให้ข้อมูลโดยผู้ให้ข้อมูลจะเป็นผู้ตัดสินใจในการเข้าร่วมวิจัยอย่างสมัครใจ

มีการรักษาความลับและนำเสนอผลหรือการอภิปรายข้อมูล
ของการศึกษา ในลักษณะภาพรวมและนำไปใช้ประโยชน์ทาง
วิชาการเท่านั้น

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาบริบทและสภาพปัญหา การป้องกัน
โรคของทหารกองประจำการค่ายกฤษณสีเวรา

ข้อมูลทั่วไป กลุ่มตัวอย่าง เป็นทหารกองประจำการ
ที่เข้าประจำการใหม่ อายุต่ำสุด 18 ปี อายุมากที่สุด 22 ปี
ส่วนใหญ่ จบระดับการศึกษาจบประถมศึกษาและมัธยมศึกษา
ตอนต้น สถานภาพโสด และประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป
ได้รับวัคซีนโควิด-19 ทุกคน และ ส่วนใหญ่ไม่เคยป่วยด้วย
โรค โควิด-19 มาก่อน พื้นที่ค่ายทหารในห้วงปี 2563 ถึง ปี 2564
มีแนวโน้มการติดเชื้อของกำลังพลในค่ายทหารเพิ่มขึ้น

ผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกและ
การสังเกตพบว่าทหารกองประจำการส่วนใหญ่ขาดความเข้าใจ
เกี่ยวกับการป้องกันโรค และมีพฤติกรรมในการป้องกันโรค
ไม่ถูกต้อง ครูฝึกทหารใหม่ได้รับการอบรมจากเจ้าหน้าที่สุขภาพ
แต่ยังขาดความตระหนักในการนำไปปฏิบัติและให้คำแนะนำ
แก่ทหารกองประจำการในหน่วย ขาดความมั่นใจในการนำ
ความรู้ที่ได้ แนะนำการปฏิบัติให้แก่ทหารในสังกัด กลุ่มดูแล
สุขภาพ สามารถให้ความรู้ คำแนะนำแก่ครูฝึกและทหาร
กองประจำการได้ แต่ขาดการติดตามและประเมินผลต่อเนื่อง
เนื่องจากระยะเวลาที่จำกัด และ ภาระงานของทหารกอง
ประจำการ ดังคำกล่าวต่อไปนี้

“แถวบ้านผมบอกว่า โควิด มันก็เหมือนโรคไข้หวัด
ทั่วไป ไม่ให้ไปกลัวมัน เป็นแล้วก็หาย ใส่หน้ากาก ไม่ใส่หน้ากาก
ล้างมือไม่ล้างมือ ก็เหมือนๆ กันครับ” (ผู้ให้ข้อมูล ทหารกอง
ประจำการ)

“ผมกินเหล้าเข้าไป มันสามารถฆ่าเชื้อโรคได้ใช่ไหม
ครับ ครูหมอ” (ผู้ให้ข้อมูล ทหารกองประจำการ)

“คุณหมอครับ ผมเข้าใจที่คุณหมอสอนครับ
ผมยังทำได้ไม่ดีเลย ผมไม่กล้าสอนต่อ กลัวสอนผิดครับ
สอนไปเดี๋ยวทหารก็ลืม สู้คุณหมอมาสอนให้ไม่ได้ครับ”
(ผู้ให้ข้อมูล ครูฝึกทหาร)

“ทหารไม่มีเวลาว่าง หรือชั่วโมงสอนในเวลาเลย
ให้สอนนอกเวลาทำงานได้ลำบาก ติดตามการปฏิบัติก็ไม่ได้
หลบหน้ากันหมด” (ผู้ให้ข้อมูล กลุ่มดูแลสุขภาพ)

2. ผลการพัฒนารูปแบบการดูแลสุขภาพเพื่อป้องกัน

โรคโควิด-19 มีการปฏิบัติดังนี้

วงจรที่ 1 ขั้นตอนที่ 1 การวางแผน (สัปดาห์ที่ 1
ผู้วิจัยให้กลุ่มตัวอย่าง ร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการดูแล
สุขภาพเพื่อป้องกันโรค และ ออกมาสาธิตการป้องกันโรคใน
ลักษณะต่างๆ ที่รู้จัก เพื่อประเมินวางแผนกิจกรรมร่วมกับครู
ฝึกและกลุ่มดูแลสุขภาพ แบ่งหน้าที่และผู้รับผิดชอบ

วงจรที่ 1 ขั้นตอนที่ 2 การปฏิบัติการ (สัปดาห์ที่ 2
และ 3) กลุ่มตัวอย่างเข้าร่วมกิจกรรม 1.ให้ความรู้เรื่องโรค
และ กิจกรรมที่ 2 ฝึกทักษะการปฏิบัติตนเพื่อป้องกันโรค
ประกอบด้วย การล้างมือ 7 ขั้นตอน การใส่หน้ากากอนามัย
การดูแลสิ่งแวดล้อมให้ปลอดภัย และการประเมินตนเอง
ในการได้รับเชื้อโควิด-19

วงจรที่ 1 ขั้นตอนที่ 3 และ 4 ติดตามและสะท้อนผล
(สัปดาห์ที่ 3) ผู้วิจัยให้กลุ่มตัวอย่าง นำเสนอผลการปฏิบัติตาม
กิจกรรม สังเกต ติดตามโดยให้แบบสังเกตพฤติกรรม พบว่า กลุ่ม
ตัวอย่างสามารถปฏิบัติตามคำแนะนำได้ทันทีหลังทำกิจกรรม
เรียบร้อย แต่ขาดความต่อเนื่องในการนำไปใช้ เนื่องจากขาด
การกระตุ้นจากครูฝึก และ ไม่ให้ความสำคัญในการป้องกัน
โรค ผู้วิจัยนัดติดตามครั้งต่อไปอีก 4 สัปดาห์

วงจรที่ 2 ขั้นตอนที่ 1 การวางแผน (สัปดาห์ที่ 6)
ผู้วิจัย นำข้อมูลที่ได้แจ้งแก่ครูฝึก วางแผนให้เกิดการกระตุ้น
เตือน สร้างแรงจูงใจในการป้องกันโรค แจ้งผู้บังคับบัญชาให้เห็น
ความสำคัญ ของการป้องกันโรค และสนับสนุนสิ่งอุปกรณ์ใน
การป้องกันโรค เช่น หน้ากากอนามัย เจลล้างมือให้หน่วยฝึก
ทหารกองประจำการ

วงจรที่ 2 ขั้นตอนที่ 2 การปฏิบัติการ (สัปดาห์ที่ 7)
ผู้วิจัย ทบทวนความรู้เรื่องโรค และ ทบทวนการฝึกปฏิบัติ
เพื่อป้องกันโรคให้กลุ่มตัวอย่าง กระตุ้นให้เห็นความสำคัญ
ของการป้องกันโรค

วงจรที่ 2 ขั้นตอนที่ 3 และ 4 ติดตามและสะท้อนผล
(สัปดาห์ที่ 9-12) ผู้วิจัยให้ครูฝึกติดตาม และสังเกตการณ์ปฏิบัติ
ตามคำแนะนำ หลังการที่ได้สนับสนุนอุปกรณ์ และเน้นย้ำการ
ปฏิบัติแก่ครูฝึก และทหารกองประจำการ โดยมีกลุ่มดูแล
สุขภาพเข้าไปสังเกตการณ์เป็นระยะ และติดตามสัมภาษณ์
เชิงลึก ในกลุ่มครูฝึก และ กลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มครูฝึกเห็น
ถึงการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมของกลุ่มตัวอย่าง เช่น
ทหารกองประจำการจะล้างมือทุกครั้งก่อนรับประทานอาหาร
โดยไม่ต้องกระตุ้นเตือน ใส่หน้ากากทุกครั้งหลังจากลงจาก
โรงนอน และไม่พูดคุยกันระหว่างฝึกโดยไม่จำเป็น จากการ

สัมภาษณ์เชิงลึก กลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มตัวอย่างสามารถปฏิบัติตามคำแนะนำได้อย่างเคร่งครัด มีความคุ้นชินกับการใส่หน้ากากอนามัย และการล้างมือก่อนและหลังรับประทานอาหาร รู้จักการแยกขวดน้ำดื่มไม่ดื่มน้ำร่วมกับทหารรายอื่นๆ และสามารถเตือนเพื่อนที่ไม่ปฏิบัติตามกฎ หรือมาตรการที่ทางหน่วยฝึกวางไว้ได้โดยให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี หน่วยฝึกทหาร

ให้ความร่วมมือในการจัดชั่วโมงให้ความรู้ และปฏิบัติตามคำแนะนำของกลุ่มดูแลสุขภาพและกลุ่มดูแลสุขภาพสามารถเข้าไปติดตามการป้องกันโรคในหน่วยฝึกได้มากขึ้น

3. ผลการประเมินผลการพัฒนารูปแบบการดูแลสุขภาพเพื่อป้องกันโรคโควิด-19 ของทหารกองประจำการ ค่ายกฤษณ์สีวะรา หลังดำเนินกิจกรรม ครบ 12 สัปดาห์

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบผลต่างค่าเฉลี่ยความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับ การป้องกันโรคโควิด-19 ก่อนการทดลอง และหลังการทดลอง (n = 30)

ค่าเฉลี่ยความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโควิด-19	$\bar{X}$	S.D.	Mean difference	95% confidence interval of the difference		T	P-value
				lower	upper		
ก่อนการทดลอง	7.67	1.83	3.93	4.52	3.34	13.68	<.001
หลังการทดลอง	11.60	1.40					

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 1 พบว่า ผลต่างค่าเฉลี่ยความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับ การป้องกันโรคโควิด-19 ค่าเฉลี่ยความรู้ความเข้าใจ ก่อนการทดลองเท่ากับ 7.67 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.83 หลังจากได้รับการอบรมให้ความรู้ระดับค่าเฉลี่ยความรู้ความเข้าใจ หลังการทดลองเพิ่มขึ้น เท่ากับ 11.60

ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.40 เมื่อเปรียบเทียบผลต่างค่าคะแนนด้วยสถิติ paired t-test พบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนด้านความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัส โควิด-19 หลังการทดลองมากกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบผลต่างค่าเฉลี่ยพฤติกรรมกาปฏิบัติตนในการป้องกันโรคโควิด-19

ค่าเฉลี่ยพฤติกรรมกาปฏิบัติตนในการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโควิด-19	$\bar{X}$	S.D.	Mean difference	95% confidence interval of the difference		T	P-value
				lower	upper		
ก่อนการทดลอง	3.42	0.30	1.38	1.75	1.00	7.53	<.001
หลังการทดลอง	4.79	0.93					

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 พบว่าค่าเฉลี่ยพฤติกรรมกาปฏิบัติตนในการป้องกันโรคโควิด-19 การปฏิบัติตนก่อนการทดลองเท่ากับ 3.42 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.30 หลังการทดลอง ค่าเฉลี่ยพฤติกรรมกาปฏิบัติตนเพิ่มขึ้น เท่ากับ 4.79

ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.93 เมื่อเปรียบเทียบผลต่างค่าคะแนนด้วยสถิติ paired t – test พบว่า ค่าเฉลี่ยพฤติกรรมกาปฏิบัติตนในการป้องกันโรคโควิด-19 หลังการทดลองมากกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

ตารางที่ 3 ผลวิเคราะห์ เพื่อเปรียบเทียบผลต่างค่าเฉลี่ยแรงงใจ แรงสนับสนุนทางสังคม เพื่อป้องกันโรคโควิด-19

ค่าเฉลี่ยแรงงใจ และแรงสนับสนุนทางสังคม เพื่อป้องกันโรคโควิด-19	$\bar{X}$	S.D.	Mean difference	95% confidence interval		T	P-value	
				of the difference				
				lower	upper			
ก่อนการทดลอง		3.56	0.31	1.09	1.25	0.94	14.68	<.001
หลังการทดลอง		4.65	0.29					

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 พบว่า ผลต่างค่าเฉลี่ยแรงงใจ แรงสนับสนุนทางสังคมเพื่อป้องกันโรคโควิด-19 ก่อนการทดลอง เท่ากับ 3.56 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.31 หลังการทดลอง ค่าเฉลี่ยแรงงใจแรงสนับสนุนทางสังคมเพิ่มขึ้น เท่ากับ 4.65 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.23 เมื่อเปรียบเทียบผลต่างค่าคะแนนด้วยสถิติ paired t – test แล้วพบว่า ค่าเฉลี่ยแรงงใจแรงสนับสนุนทางสังคม เพื่อป้องกันโรคโควิด-19 หลังการทดลองมากกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลของการนำกิจกรรมมาใช้ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านพฤติกรรม การดูแลสุขภาพ และการทบทวนการปฏิบัติงาน ดังนี้

1. หน่วยฝึกทหาร มีรูปแบบการดูแลสุขภาพเพื่อป้องกันโรคที่ชัดเจน เช่น มาตรการส่วนบุคคล มาตรการสิ่งแวดล้อม และการดูแลหน่วยทหารให้ปลอดภัย
2. ทหารกองประจำการ มีพฤติกรรมการป้องกันโรคดีขึ้น
3. ทหารกองประจำการได้รับการสนับสนุนด้านความรู้และอุปกรณ์ในการป้องกันจากผู้บังคับบัญชาและกลุ่มดูแลสุขภาพที่ส่งผลให้เกิดแรงงใจในการป้องกันโรคในระดับบุคคลเบื้องต้นได้มากขึ้น

การอภิปรายผลการวิจัย

บริบทของทหารกองประจำการค่ายกฤษณ์สีวะรา เป็นกลุ่มเฉพาะ มีการรวมกลุ่มพักอาศัยในรูปแบบค่ายขนาดใหญ่ แยกตามกองร้อย เฉลี่ยกองร้อยละ 50-100 นาย สิ่งแวดล้อม ที่พักอาศัยเป็นโรงนอนที่มีความแออัด ระดับการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้น ขาดความรู้ความเข้าใจในการป้องกันโรค ขาดการให้ความสำคัญในการดูแลสุขภาพให้ปลอดภัย เสี่ยงต่อการเกิดโรคติดต่อได้ง่าย

การส่งเสริมสุขภาพและการป้องกันโรคโดยกลุ่มสุขภาพทำได้ น้อยเนื่องจากการจัดสรรเวลาในการลงเยี่ยมหน่วยไม่ตรงกัน และทหารติดภารกิจ

การพัฒนารูปแบบการดูแลสุขภาพเพื่อป้องกันโรคโควิด-19 ได้รับข้อมูลจากทหารกองประจำการ กลุ่มครูฝึก กลุ่มดูแลสุขภาพ และการสนับสนุนสิ่งอุปกรณ์จากผู้บังคับบัญชา นำมาพัฒนารูปแบบ โดยผ่านกระบวนการกิจกรรมการให้ความรู้ ฝึกปฏิบัติ และ กิจกรรมทบทวน พบว่า รูปแบบการดูแลสุขภาพได้รับการปรับปรุงเรื่องการสร้างแรงงใจในการป้องกันโรค และแรงสนับสนุนจากผู้บังคับบัญชาด้านวัสดุ อุปกรณ์ในการป้องกันโรค การจัดทำมาตรการที่ชัดเจนและรัดกุมในการป้องกันโรคจากหน่วยงานสาธารณสุขในพื้นที่ และมีการเข้าไปให้ความรู้และจัดสรรเวลาในการตรวจเยี่ยมสุขภาพให้เหมาะสม รวมถึงมีการติดตามภาวะสุขภาพอย่างสม่ำเสมอจะช่วยให้ศักยภาพในการดูแลตนเองเพื่อป้องกันโรคโควิด-19 ได้มากขึ้น สอดคล้องกับผลการศึกษาที่ว่า โรคติดเชื้อโควิด-19 เป็นโรคใหม่ ประชาชนยังมีความรู้ที่น้อย ควรมีการเสริมสร้างความรอบรู้ทางสุขภาพ ผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ผู้นำชุมชน และ อสม.เป็นผู้กำกับติดตามเจ้าหน้าที่รัฐเป็นผู้ให้คำปรึกษาและแก้ไขปัญหาจะทำให้ประสบความสำเร็จในการดำเนินการ⁹

จากสมมุติฐานการวิจัย เมื่อนำรูปแบบการดูแลสุขภาพเพื่อป้องกันโรคโควิด-19 ทดลองใช้ในกลุ่มตัวอย่างและติดตาม ประเมินผลหลังนำรูปแบบไปใช้ระยะเวลา 12 สัปดาห์ พบว่า ระดับความรู้ความเข้าใจในการป้องกันโรคโควิด-19 กลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยความรู้ ความเข้าใจมากกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับผลการศึกษาที่ว่า ความรู้และทัศนคติ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากการติดเชื้อไวรัสโควิด-19⁹

ระดับพฤติกรรมการปฏิบัติตนในการป้องกัน

โรคโควิด-19 หลังการทดลองในกลุ่มตัวอย่าง มีค่าเฉลี่ยพฤติกรรมมากกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับผลการศึกษาที่ว่าคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการดูแลสุขภาพก่อนและหลังใช้กิจกรรมพัฒนารูปแบบแตกต่างกัน^{10,11} และสอดคล้องกับผลการศึกษาในกลุ่มตัวอย่างอาสาสมัครสาธารณสุขว่าการได้รับแรงสนับสนุนทางสังคมที่อยู่ในระดับสูง ทำให้การดำเนินการขับเคลื่อนงานด้านการดูแลสุขภาพมีความต่อเนื่องส่งผลให้มีระดับพฤติกรรมในการป้องกันโรคเพิ่มขึ้น¹²

ระดับค่าเฉลี่ยแรงจูงใจและแรงสนับสนุนทางสังคมในการดูแลสุขภาพเพื่อป้องกันโรค หลังทำการทดลองใช้รูปแบบมากกว่า ก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับผลการศึกษาที่ว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมสุขภาพต้องมีความรู้เพิ่มขึ้นเพื่อเพิ่มพูนทักษะ ความสามารถ สร้างความมั่นใจ การได้รับความรู้ สร้างความเข้าใจจะสามารถป้องกันการติดเชื้อและปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ¹³ และ การสนับสนุนทางสังคมมีความ สัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการดำเนินชีวิตแบบวิถีใหม่ เพื่อการป้องกันโรคโควิด-19^{14,15}

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการทำวิจัย

รูปแบบการดูแลสุขภาพเพื่อป้องกันโรคโควิด-19 ของทหารกองประจำการค่ายกฤษณ์สีวะรา จังหวัดสกลนคร สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการวางแผนมาตรการการเชิงนโยบาย เพื่อป้องกันโรคติดเชื้อในหน่วยทหารอื่น หรือกลุ่มเฉพาะที่มีบริบทคล้ายกันเช่นสถานศึกษาที่มีการอยู่ประจำ เรือนจำได้ สามารถนำรูปแบบไปใช้ในการฝึกทักษะการปฏิบัติพื้นฐานให้กับทหารกองประจำการบรรจุใหม่ผลัดต่างๆ ได้ และสามารถใช้ผลักดันนโยบายเพื่อวางแผนการจัดการฝึกศึกษาตามหลักสูตรทหารอื่นๆ ได้

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาวิจัยการป้องกันโรคระบาดอื่นๆ ในชุมชนทหาร เพื่อนำปัญหาดังกล่าวไปพัฒนาปรับปรุงหาแนวทางแก้ไข หากสามารถศึกษาถึงการป้องกันโรคติดต่ออื่นๆ ได้เพิ่มเติมจะสามารถช่วยลดปัญหาสุขภาพกำลังพลที่เกิดจากโรคติดต่อต่างๆ ได้

References

1. Ampornareekul S. et al. The survey of Problem, Needs for Development Among Nursing Personnel of Care Management for Patients with Dangerous Contagious Diseases, Emerging Diseases, Emerging Diseases, and Re-Emerging Diseases. The Journal of Chulabhorn Royal Academy. 2022;4(3):111-20. (in Thai).
2. Wongcharoen N. Effect of the Development of COVID-19 Patient Care System of Inpatient Department: Case study, Pong Hospital, Phayao Province. Journal of The Royal Thai Army Nurses. 2022;23(3) : 438-46. (in Thai)
3. Preventive Medicine Division Royal Thai Army Medical Department. Additional considerations Guidelines for prevention and control of the COVID-19 epidemic In new military training sessions. Report. 2022 :1-53 (in Thai).
4. Chulawong O. Motivation Prevention and Health Behaviors of the Thai Army Conscripts. Journal of the Royal Thai Army Nurse. 2014;23(2) : 28-32. (in Thai).
5. Krajangpho S. Effectiveness of Program for Improving Self-Care Behaviors to Prevent COVID-19 of Communities among Village Health Volunteers in Pathumthani Province. Journal of The Royal Thai Army Nurses. 2021; 22(3): 479-86. (in Thai)
6. Phaensanit S. Armed Force Development For National Security. Journal of Social Science and Buddhist Anthropology. 2020;5(10) : 301-14. (in Thai)
7. Department of Disease Control, Thailand Ministry of Public Health. Coronavirus disease (COVID-19): situation in Thailand report: Bangkok; 2022. (in Thai).

8. Kanlayasonti P. Development of Promotion Model for Immunization Coronavirus disease 2019 Active Vaccination by Community Participation in Yangtalat district, Kalasin Province. Journal of The Royal Thai Army Nurses. 2022;23(3) : 478-85. (in Thai)
9. Khumsaen N. Knowledge, Attitudes, and Preventive Behaviors of COVID-19 among People Living in Amphoe U-tong, Suphanburi Province. Journal of Prachomklao College of Nursing, Phetchaburi Province. 2021 ;4(1) : 33-48. (in Thai)
10. Phansuma D. Knowledge, Attitudes, and Preventive Behaviors of COVID-19 among Residents in Pru Yai Sub-district, Muang District, Nakhon Ratchasima Province. Srinagarind Medical Journal. 2021 ; 36(5) : 597-604. (in Thai)
11. Vichean U. Development of the Modification Model of Buddhist Health Care for the Elderly Chachoengsao Province. Journal of The Royal Thai Army Nurses. 2022;23(3) : 80-8. (in Thai)
12. Luanloy C. Factors Influencing Preventive Behavior of Coronavirus Disease 2019 among People in Si Nakhon District, Sukhothai Province. Thai Journal of Public Health and Health Education. 2022 ;2(1) : 18-33. (in Thai)
13. Ketdao R., et al. Development of Covid-19 Surveillance Prevention and Control Model Health Promoting Hospital in Sub-district Level, Udonthani Province - Udon Model COVID-19. Journal of Health Science. 2021 ; 30(1) : 53-61. (in Thai)
14. Kongkun P. Prevention of Coronavirus Disease (COVID-19) among Food Vendors in Narathiwat Province: Relationships Between Perception, Social Support and "New Normal Behaviors". The Southern College Network Journal of Nursing and Public Health. 2021; 8(3) : 133-46. (in Thai)
15. TemUdom R., JaiChuang S., et al. The Development of Prevention Model for Coronavirus Disease 2019 by the Community Participatory Action in Nakhon Phanom Province, Journal of the Office of Disease Prevention and Control 7. 2021 ;28(1) :1-13. (in Thai)